

אמר לך רב דבר, כי באמת כך ההלכה, שקרובים פסולים, שלפי מה שאנו שונים זו דעת חכמים ורבי יוסי.

וטבי בריה דמרי טבי אמר מר עוקבא אמר שמואל, הלכה כרבי שמעון^א.

הפסולים לעדות

במשנתנו נזכרו ששה שהם פסולים לעדות החודש [ולשאר עדויות], שנים מהם פסולים מהתורה, וארבעה מדברי חכמים.

ואלו הפסולים מהתורה^ב.

א. אשה – שנאמר, "וְעִמְדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים" (דברים י"ט י"ז) אנשים ולא נשים.

ב. עבד – קל וחומר מאשה ומה אשה שהיא ראויה לבוא בקהל פסולה לעדות עבד שאינו ראוי לבוא בקהל לא כל שכן^ג.

ואלו הפסולים מדברי חכמים.

א. המשחק בקוביא [=קלפים] – שמשחק על ממון אם תהא הקוביה כך, אתן לך כך וכך ממון, ואם תהא הקוביה באופן אחר, תתן אתה לי כך וכך ממון. ומעיקר הדין, אין אדם קונה את הממון על ידי תנאי זה, כי הוא אסמכתא, ואסמכתא אינה קונה, ונמצא נוטל ממון חבירו שלא כדין, ומכל מקום אינו גזלן מהתורה, שאין נקרא גזלן מהתורה אלא החוטף ממון מחבירו בכח, אבל זה נותן לו^ד.

ב. מלוי בריבית – גם כן אינם נחשבים גזלנים מהתורה, כי אף שנוטלים ממון באיסור, אינם חוטפים בכח^ה.

ג. מפריחי יונים – שמשחקים על ממון, מי שתקדם יונתו, יטול ממון, ודינו כמשחק

^א וי"ג אין הלכה כרבי שמעון.

^ב אף על גב דפסולים דאורייתא, איצטריך למיתני, דלא תימא כיון דלא מחמת עבירה מיפסלי, מכשרי לעדות החדש, מידי דהוה אקרובים לרבי שמעון. [תוס'].

^ג כן כתב כאן רש"י. והוא תחילת הלימוד במסכת בבא קמא דף פ"ח, אולם למסקנה למדו זאת בבנין אב מגזלן ואשה או מהכתוב "לא יומתו אבות על בנים".

^ד ותוס' כתבו, למאן דאמר בפרק זה בורר, [שפסול] לפי שאין עוסקין בישונו של עולם, ניחא, [למה לא נחשב פסול מהתורה]. ולמאן דאמר נמי משום דהויה אסמכתא, אין נחשב גזלן בעיניו, כיון דמדעתו נותן. [תוס'].

^ה ותוס' כתבו מלוה [ברביית אינו פסול מהתורה], ברביית שאינה קצוצה דרבנן. ואפילו ברביית קצוצה נמי, לא משמע ליה לאיניש איסורא כשנותן לו מדעתו, אלא אם כן ממשכנו על כרחו. [תוס'].